

ΕΥΖΩΙΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Δρ Αθανάσιος Κωνσταντινίδης

Κτηνίατρος, Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Προϊστάμενος Τμήματος Προστασίας των Ζώων, Φαρμάκων και Κτηνιατρικών Εφαρμογών

Διεύθυνση Κτηνιατρικής Περιφέρειας Θεσσαλίας

Εισαγωγή

Ευζωία – Υπάρχει δόκιμος ορισμός;

«Ευζωία των ζώων είναι ο τρόπος με τον οποίο ένα ζώο αντεπεξέρχεται στις συνθήκες στις οποίες ζει»

Ένα ζώο ζει σε ένα καλό επίπεδο ευζωίας όταν (σύμφωνα με αντικειμενικές – επιστημονικές αποδείξεις) είναι υγιές, διαβιεί σε καλό περιβάλλον, σιτίζεται ορθά, είναι ασφαλές, ικανό να εκφράσει την έμφυτη – εγγενή συμπεριφορά του και δεν υποφέρει από δυσάρεστες καταστάσεις όπως πόνο, φόβο ή αγωνία.

Αριθμός ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Πτηνά: όρνιθες ωοπαραγωγής, κρεοπαραγωγά ορνίθια, πατρογονικά σμήνη, γαλοπούλες, άγρια θηράματα ~ 2.000.000.000 ζώα
- Θηλαστικά: αιγοπρόβατα, βοοειδή, χοίροι, γουνοφόρα ζώα ~ 334.000.000 ζώα
- Άλλα είδη: ζώα συντροφιάς (σκύλοι, γάτες, ωδικά κα πτηνά), πειραματόζωα, τσίρκο, ζωολογικοί κήποι (υπολογίζεται σε αρκετές εκατοντάδες εκατομμύρια)
- Εκτροφές ζώων: περίπου 13.700.000
- Ετήσιος κύκλος εργασιών: περίπου 149.000.000.000 €

Ευζωία παραγωγικών ζώων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει καθιερώσει τα τελευταία σαράντα χρόνια ένα ευρύ και λεπτομερές νομοθετικό πλαίσιο όσον αφορά στην ευζωία των ζώων
  - Κυρίως **ανθρωπιστικοί** λόγοι συνέτειναν στην εξέλιξη αυτή
  - **Οικονομικοί** λόγοι δευτερευόντως τεκμηριώθηκε (επιστημονικά) ότι η ευζωία παράγει «καλύτερο προϊόν»
- Σήμερα η Ε.Ε. έχει ένα από τα αυστηρότερα νομοθετικά πλαίσια και ίσως τα υψηλότερα πρότυπα στην ευζωία προστατεύοντας δισεκατομμύρια ζώων που εκτρέφονται, μετακινούνται και σφάζονται στο έδαφος των κρατών-μελών της.
- Η ευρωπαϊκή νομοθεσία που σχετίζεται με την ευζωία εξασφαλίζει πλέον:
  - Ότι τα ζώα εκτρέφονται και διαβιούν με σεβασμό στις φυσιολογικές τους ανάγκες
  - Ελαχιστοποιούνται οι επώδυνες πρακτικές και διαδικασίες

Ιστορική αναδρομή

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ (Οκτώβριος 1997) – Πρωτόκολλο 33

και

Η Συνθήκη της Λισαβόνας (Δεκέμβριος 2009) – Άρθρο 13

αναφέρουν ότι

*«τα ζώα αναγνωρίζονται ως νοήμονα – ευαίσθητα όντα (sentient beings)
τα οποία μπορούν να αντιληφθούν και να αισθανθούν»*

Συνθήκη της Λισαβώνας – Άρθρο 13

«Κατά την διαμόρφωση και υλοποίηση των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της αλιείας, της γεωργίας, των μεταφορών, της εσωτερικής αγοράς, της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και του διαστήματος η Ένωση και τα Κράτη-Μέλη

λαμβάνουν πλήρως υπόψη τους τις απαιτήσεις καλής

διαβίωσης των ζώων ως ευαίσθητων όντων,

τηρώντας ταυτόχρονα όλες

τις νομοθετικές ή διοικητικές διατάξεις και τα έθιμα των κρατών-μελών που αφορούν

ιδίως στα θρησκευτικά τυπικά, τις πολιτιστικές παραδόσεις και την κατά τόπους πολιτιστική κληρονομιά»

Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Εναρμόνιση και απλοποίηση κανόνων και βελτίωση της εφαρμογής τους
- Βελτίωση της εκπαίδευσης των κτηνοτρόφων αλλά και των κτηνιάτρων που επιθεωρούν τις εκτροφές
- Ενίσχυση της συμμόρφωσης των κρατών-μελών
- Προαγωγή των διεθνών συνεργασιών στον τομέα της ευζωίας
- Παροχή περισσότερης πληροφόρησης του καταναλωτικού κοινού και αύξηση της δύναμής του

Ευρωπαϊκή καταναλωτική συνείδηση και ευζωία

- Οι Ευρωπαίοι καταναλωτές έχουν επίγνωση της έννοιας «ευζωία».
- Στοιχεία του Ευρωβαρόμετρου (Eurobarometer = σειρά δημοσκοπήσεων που σχετίζονται με διάφορα θέματα και αντανakλούν την κοινή γνώμη στα κράτη-μέλη) κατέδειξαν ότι το 62% (2007) και το 64% (2010) θα άλλαζαν τις καταναλωτικές τους συνήθειες και τους προσφιλείς τους χώρους αγοράς, προκειμένου να αγοράσουν προϊόντα που παράγονται με σεβασμό στην ευζωία των ζώων.
- Ταυτόχρονα όλο και περισσότεροι Ευρωπαίοι παραγωγοί (κτηνοτρόφοι, μεταποιητικές επιχειρήσεις) στρέφουν την παραγωγική τους διαδικασία και υιοθετούν μεθόδους παραγωγής αναγνωρίζοντας ότι παράγοντας προϊόντα σεβόμενοι την ευζωία, είναι πιο προσοδοφόρο γι' αυτούς και για τους καταναλωτές.

Νομοθεσία – Ιστορική αναδρομή

- Ο πρώτος σημαντικός σταθμός στην ευζωία των ζώων ήταν το 1974 όταν η τότε ΕΟΚ καθιέρωσε την **αναισθησία προ σφαγής**.
- Από τότε μέχρι σήμερα έχει παραχθεί ένα τεράστιο νομοθετικό έργο που σχετίζεται με την ευζωία των ζώων.
- Σήμερα πλέον ΔΕΝ ΥΦΙΣΤΑΤΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ. Όλο το νομοθετικό υπόβαθρο στο οποίο στηρίζεται η ευζωία είναι η ευρωπαϊκή = **ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ**.
- Όλες οι χώρες πλέον είναι αναγκασμένες να προσαρμοστούν στην κοινοτική νομοθεσία.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση πλέον δεν νομοθετεί ξεχωριστά για κάθε χώρα (εκτός σπανίων εξαιρέσεων). Νομοθετεί στο σύνολό της και η νομοθεσία εφαρμόζεται από τα κράτη – μέλη (Member States – MS).

Ισχύουσα Κοινοτική Νομοθεσία

Η κοινοτική νομοθεσία που αφορά στην ευζωία των ζώων περιλαμβάνει τις παρακάτω μορφές νομοθετημάτων

- **Κανονισμός (Regulation)** : Νομοθέτημα που έχει γενική εφαρμογή. **Όλα** τα κράτη – μέλη πρέπει να τον ενσωματώσουν στην εθνική τους νομοθεσία και να τον εφαρμόσουν αυτούσιο (ως έχει), άμεσα και χωρίς καμία παρέκκλιση.
- **Οδηγία (Directive)** : Είναι δεσμευτική για τα κράτη – μέλη στα οποία απευθύνεται όσον αφορά στο αποτέλεσμα, αφήνοντας όμως την κάθε χώρα να επιλέξει την μορφή ή τον τρόπο εφαρμογής του.
- **Απόφαση (Decision)** : Είναι δεσμευτική, συνήθως εξειδικεύει κάποια επιμέρους ζητήματα και πρέπει να εφαρμοστεί αυτούσια από όλα τα κράτη – μέλη **στα οποία απευθύνεται**.
- **Σύσταση και Γνώμη (Recommendation – Opinion)** : Εκφράζει συνήθως απόψεις επιστημονικών επιτροπών και δεν έχει δεσμευτική ισχύ.

Στις παραπάνω νομοθετικές μορφές δυνατόν να έχουμε:

- **Παρέκκλιση (Derogation)** : Μπορεί ένα ή περισσότερα κράτη – μέλη μετά από τεκμηρίωση να επιτύχουν την ελαστική ή με διαφορετικό τρόπο εφαρμογή της νομοθεσίας.
- **Εξαίρεση (Exception)** : Ένα ή περισσότερα κράτη – μέλη μπορούν να επιτύχουν την **μη εφαρμογή** μέρους νομοθεσίας, για διάφορους λόγους (εθιμικούς, θρησκευτικούς κλπ) ύστερα από ισχυρή τεκμηρίωση.

Ευζωία στην πράξη

Οι «Πέντε Ελευθερίες» - “Five Freedoms”

Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία αντανακλά τις «Πέντε Ελευθερίες» έτσι όπως αυτές καθορίστηκαν από το Συμβούλιο Ευζωίας των παραγωγικών ζώων

Οι «Πέντε Ελευθερίες»

Ελευθερία από πείνα, δίψα και κακή διατροφή	Ελευθερία από ταλαιπωρία ή δυσφορία	Ελευθερία από πόνο, τραύματα ή ασθένεια	Ελευθερία να εκφραστεί η φυσιολογική συμπεριφορά του είδους	Ελευθερία από φόβο και αγωνία
---	--	--	---	-------------------------------------

Οι Πέντε Ελευθερίες και πως εξασφαλίζονται

Πέντε Ελευθερίες	Παράγοντες που τις εξασφαλίζουν
Ελευθερία από πείνα, δίψα και κακή διατροφή	Άμεση πρόσβαση σε φρέσκο νερό και σιτηρέσιο που εξασφαλίζει πλήρη υγεία και σφρίγος
Ελευθερία από ταλαιπωρία ή δυσφορία	Κατάλληλο περιβάλλον που περιλαμβάνει κατάλυμα και άνετο χώρο ξεκούρασης
Ελευθερία από πόνο, τραύματα ή ασθένεια	Πρόληψη νοσημάτων ή γρήγορη διάγνωση και θεραπεία
Ελευθερία να εκφραστεί η φυσιολογική συμπεριφορά του είδους	Αρκετός χώρος, σωστός εξοπλισμός και ύπαρξη άλλων ζώων του ίδιου είδους – «παρέα»
Ελευθερία από φόβο και αγωνία	Ασφαλείς συνθήκες και απομάκρυνση παραγόντων που προκαλούν ψυχική καταπόνηση

Οι Πέντε Ελευθερίες δεν είναι δείκτες ευζωίας

- Οι Πέντε Ελευθερίες είναι συνυφασμένες με τα ακόλουθα ερωτήματα:
  - Ταΐζονται και ποτίζονται τα ζώα επαρκώς;
  - Στεγάζονται τα ζώα σε εγκαταστάσεις με επαρκείς συνθήκες;
  - Είναι τα ζώα υγιή;
  - Η συμπεριφορά τους αντανακλά ένα υγιές συναισθηματικό επίπεδο;

Πρωτόκολλα εκτίμησης ευζωίας

- Τα πρωτόκολλα εκτίμησης αναπτύχθηκαν διεξοδικά για τους χοίρους, τα βοοειδή και τα πουλερικά (ωοπαραγωγής και κρεοπαραγωγής).
- Κάθε πρωτόκολλο εκτίμησης περιέλαβε 4 βασικές μετρήσιμες αρχές ευζωίας και κάθε μια από αυτές περιλαμβάνει μια σειρά κριτηρίων ευζωίας (12 συνολικά κριτήρια). Κάθε δε κριτήριο ευζωίας εκτιμάται με μια σειρά παραγόντων μέτρησης:
  - **Αρχές ευζωίας (Welfare principles):** ένα σύνολο κριτηρίων που σχετίζονται άμεσα με ένα από τους παρακάτω τομείς: σίτιση, στέγαση, υγεία, συμπεριφορά.
  - **Κριτήρια ευζωίας (Welfare criteria):** κριτήρια που σχετίζονται με ένα συγκεκριμένο τομέα ευζωίας (πχ η απουσία τραυμάτων – καλή υγεία)
  - **Παράμετροι μέτρησης:** μετρήσεις που οδηγούν σε ένα καθαρό αποτέλεσμα του επιπέδου ευζωίας
    - **Ζωικές παράμετροι (Animal-based measures-ABM):** μετρήσεις που προέρχονται απευθείας από το ζώο (πχ κλινικές ή παρατηρήσεις συμπεριφοράς).
    - **Παράμετροι πόρων (Resource-based measures-RBM):** μετρήσεις που προέρχονται απευθείας από τους πόρους (πχ ο αριθμός των ποτιστρών ή των ταϊστρών).
    - **Διαχειριστικές παράμετροι (Management-based measures-MBM):** μετρήσεις που προέρχονται απευθείας από την διαχείριση της εκτροφής (πχ οι μέθοδοι πρόληψης διαφόρων νοσημάτων, η χρήση φαρμακευτικών ή αναισθητικών ουσιών).

Οι αρχές ευζωίας και τα κριτήρια είναι η βάση των πρωτοκόλλων εκτίμησης του επιπέδου ευζωίας

Αρχές Ευζωίας	Κριτήρια Ευζωίας
1. Επαρκής σίτιση	1. Απουσία παρατεταμένης πείνας
	2. Απουσία παρατεταμένης δίψας
2. Επαρκής στέγαση	3. Επαρκής χώρος ξεκούρασης
	4. Ικανοποιητική θερμοκρασία
	5. Ευκολία κίνησης
3. Καλή υγεία	6. Απουσία τραυμάτων
	7. Απουσία ασθένειας
	8. Απουσία πόνου λόγω κακής διαχείρισης
4. Έκφραση συμπεριφοράς	9. Έκφραση κοινωνικής συμπεριφοράς
	10. Έκφραση άλλης συμπεριφοράς (στερεοτυπία)
	11. Καλή σχέση ανθρώπου – ζώου
	12. Θετικό συναισθηματικό επίπεδο (περιέργεια, παιχνίδι)

Κριτήρια ευζωίας και παράμετροι μέτρησης

Αρχές Ευζωίας	Κριτήρια Ευζωίας	Παράμετροι μέτρησης (ABM-RBM-MBM)
1. Επαρκής σίτιση	1. Απουσία παρατεταμένης πείνας	Σωματικό βάρος, Σιτηρέσιο, Σύστημα διατροφής-διανομής και επαρκής συντήρηση
	2. Απουσία παρατεταμένης δίψας	Ποσότητα νερού, ποτίστρες-ταΐστρες (τύπος-ύψος-θέση) κα
2. Επαρκής στέγαση	3. Επαρκής χώρος ξεκούρασης	Αρθρίτιδες, απουσία κοπριάς στο σώμα, τύπος και αριθμός κελιών, θόρυβος στο ύψος του αυτιού, πρόγραμμα φωτισμού(ένταση, χρόνος) κα
	4. Ικανοποιητική θερμοκρασία	Λαχάνιασμα, καθαριότητα κελιών, συστήματα ψύξης, ρύθμιση θερμοκρασίας
	5. Ευκολία κίνησης	Επαρκής χώρος σε τμ, επαρκής φωτισμός
3. Καλή υγεία	6. Απουσία τραυμάτων	Χωλότητα, τραύματα στο σώμα ή άκρα, κατάλληλος εξοπλισμός
	7. Απουσία ασθένειας	Κλινικά συμπτώματα, θνησιμότητα, χώρος απομόνωσης ή ανάρρωσης, ευθανασία, απολυμάνσεις, τάφρος οχημάτων κα
	8. Απουσία πόνου λόγω κακής διαχείρισης	Χρήση αναισθητικών
	9. Έκφραση κοινωνικής συμπεριφοράς	Συμπεριφορά ανάλογα του είδους
4. Έκφραση συμπεριφοράς	10. Έκφραση άλλης συμπεριφοράς (στερεοτυπία)	Στερεοτυπία, εξερευνητική διάθεση, ύπαρξη υλικού απασχόλησης κα
	11. Καλή σχέση ανθρώπου – ζώου	Απουσία φόβου, αναλογία ζώων/προσωπικού, εκπαίδευση προσωπικού κα
	12. Θετικό συναισθηματικό επίπεδο (περιέργεια, απάθεια, ηρεμία, παιχνίδι)	Παρατήρηση ορισμένου αριθμού ζώων για ελάχιστο χρόνο

Παράμετροι μέτρησης

- Όλες οι παράμετροι μπορούν να μετρηθούν με διάφορους τρόπους
  - Παρουσία – Απουσία (Presence – Absence): πχ βήχας
  - Θετική – Αρνητική (Positive – Negative): πχ έκφραση κοινωνικής συμπεριφοράς
  - Με εκτίμηση κλίμακας από 0-2: πχ παρουσία τραυμάτων (0= απουσία 1=μέχρι 5, 2= περισσότερα από 5)
  - Με % εκτίμηση: πχ ποσοστό ζώων με ποσότητες κοπριάς πάνω στο σώμα

Παράμετρος μέτρησης κριτηρίου απουσίας δίψας (ποτίστρες)

6.2.1.2 Absence of prolonged thirst

In each group observed, the number of drinking places, the functioning of drinkers and their cleanliness are taken into account.

The recommended number of pigs per drinking place is set at 10.

When drinkers do not function properly then the number of drinking places is divided by two (= actual number of drinking places).

Then the recommended number of pigs is calculated (= actual number of drinking places x 10) and the number of animals in the pen is compared to that recommendation. If there are more pigs than recommended then the number of drinking places is considered not sufficient.

It is checked whether there are two drinkers available in a pen.

The following decision tree is applied:

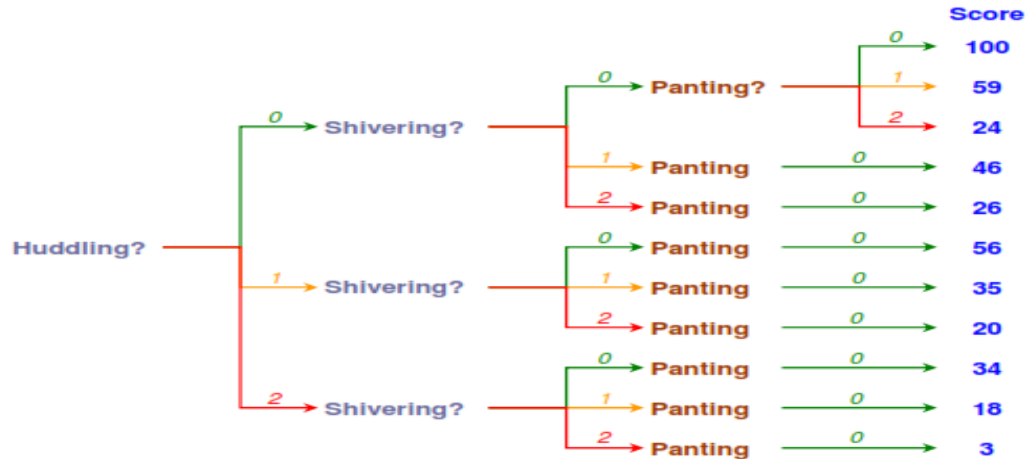

Then the score attributed to the whole animal unit is equal to the worst score obtained at group level on the condition that this represents at least 15% of the animals observed from the whole animal unit.

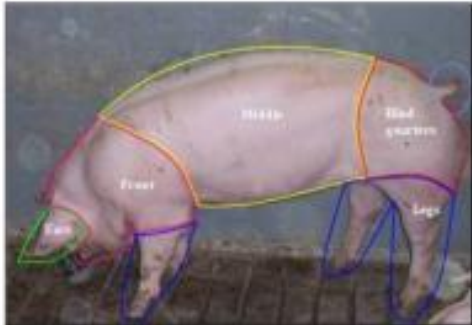
Παράμετρος μέτρησης κριτηρίου ικανοποιητικής θερμοκρασίας (Λαχάνιασμα)

6.2.1.4 Thermal comfort

The three scores (0, 1, or 2) obtained by a group for huddling, shivering, and panting are merged into one score following a decision tree:

Then the score attributed to the whole animal unit is equal to the worst score obtained at group level on the condition that this represents at least 15% of the animals observed from the whole animal unit.

Title	Wounds on the body
Scope	Animal-based measure: Finishing pigs. This measure is assessed after slaughter.
Sample size	Sample size according to § 6.3.5
Method description	<p>Wounds on the body should be visually assessed by inspecting one side of the pig's carcass after scalding and before the legs, ears or head of the animal are cut off or before the carcass is divided. The tail zone is not considered here.</p> <p>Wounds on the body can present as either surface penetration of the epidermis or penetration of the muscle tissue). At the same time, these are to be defined as scratches or wounds, respectively.</p> <p>Five body regions should be considered:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ears 2. Front (head to back of shoulder) 3. Middle (back of shoulder to hind-quarters) 4. Hind-quarters 5. Legs (from the accessory digit upwards). <p>©2007, IKTA, KU Leuven and Newcastle University</p> <p>In order to standardize the assessment use the following method:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A scratch longer than 2 cm will be considered as 1 lesion. • 2 parallel scratches with up to 0.5 cm space between them will be considered as 1 lesion. • A small wound (less than 2 cm) will be considered as 1 lesion. • A bleeding wound between 2 and 5 cm, or a healed wound of more than 5 cm will be considered as 5 lesions. A deep and open wound of more than 5 cm will be considered as 16 lesions.

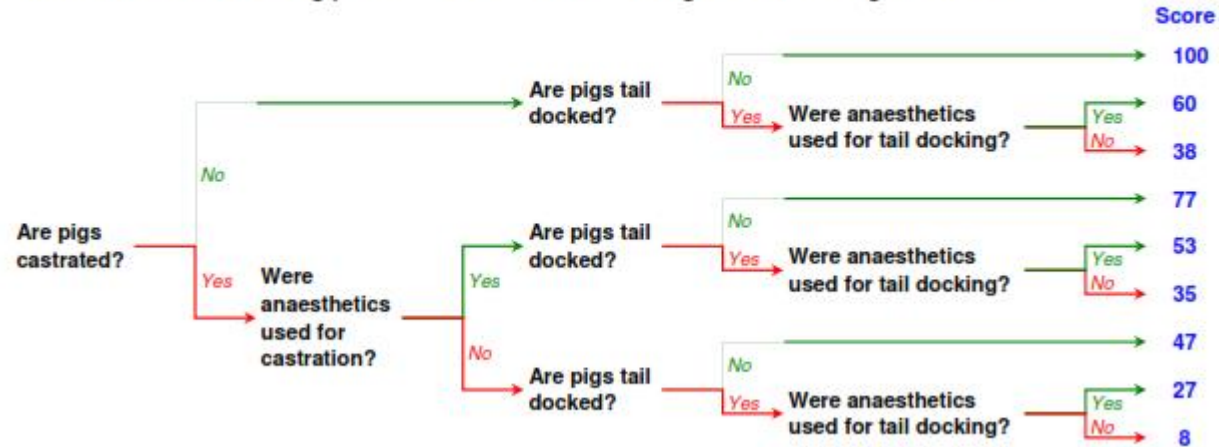
Παράμετρος μέτρησης κριτηρίου καλής υγείας (απουσία τραυμάτων)

	<p>Wound level:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. A zone is considered as 'a' if it has up to 1 lesion b. A zone is considered as 'b' if it presents from two to ten lesions c. A zone is considered as 'c' when it presents more than ten superficial scratches or any wound which penetrates the muscle tissue <p>Individual level:</p> <p>0 – If all regions of its body are considered as 'a' 1 – When any region of the body is considered as 'b' 2 – When any region of the body is considered as 'c'</p>
Classification	<p>Group level:</p> <p>Percentage of animals scored as 0 Percentage of animals scored as 1 Percentage of animals scored as 2</p>

Παράμετρος μέτρησης κριτηρίου απουσία πόνου λόγω κακής διαχείρισης (στείρωση – χρήση αναισθητικών)

6.2.1.8 Absence of pain induced by management procedures

Castration and tail docking practices are scored according to the following decision tree:

Πυραμίδα πρωτοκόλλων εκτίμησης ευζωίας

Ζωική μονάδα (Animal Unit)

- **Ζωική μονάδα (Animal Unit):** Μπορεί να είναι μέρος της εγκατάστασης μιας εκτροφής, ένα φορτηγό αυτοκίνητο, ένα κέντρο συγκέντρωσης για διακίνηση ζώων, ένα κελί αναμονής σφαγείου ή οτιδήποτε άλλο που σχετίζεται με συγκεκριμένο τύπο ενός είδους ζώου πχ
  - Παχυντήριο μιας κρεοπαραγωγού εκτροφής βοοειδών
  - Στάβλος διατήρησης ενηλίκων βοοειδών μιας εκτροφής
  - Θάλαμος τοκετών χοιρομητέρων
  - Ένα όχημα μεταφοράς ζώντων ζώων ή ακόμη και κάθε όροφος ξεχωριστά του ίδιου οχήματος
  - Ένας θάλαμος βοοειδών βάρους έως 150 kg, σε έναν σταθμό (κέντρο) συγκέντρωσης ζώων.

Τομείς που εφαρμόζεται η ευζωία

Εκτροφή

Μεταφορά

Θανάτωση

σφαγή
αποπληθυσμός

Ευζωία κατά την εκτροφή

Ευζωία κατά την εκτροφή (Directive 98/58/EC)

*«Τα κράτη-μέλη εξασφαλίζουν ότι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες **όλα τα ζώα** που εκτρέφονται ή αναπαράγονται (πλην ιχθύων, αμφιβίων και ερπετών)*

σέβονται

την ιδιαιτερότητα του είδους, τον βαθμό ανάπτυξης, προσαρμογής και εξημέρωσης

και είναι συμβατές

με τις φυσιολογικές και ηθολογικές ανάγκες των ζώων σύμφωνα με την αποκτηθείσα εμπειρία και την επιστημονική γνώση και συμφωνούν με τις διατάξεις του Παραρτήματος της παρούσας Οδηγίας»

Απαιτήσεις της Οδηγίας 98/58/EC για όλα τα εκτρεφόμενα ζώα

Κυριότερες απαιτήσεις	Σημαντικότερα χαρακτηριστικά
Προσωπικό	Επαρκή προσόντα με ικανότητες, γνώση και επαγγελματική κατάρτιση
Επιθεώρηση ζώων	Τουλάχιστον μια φορά την ημέρα με επαρκή φωτισμό, τα άρρωστα ζώα μεταφέρονται σε ειδικούς θαλάμους, ενώ ζητείται άμεση κτηνιατρική παρέμβαση
Αρχείο εκτροφής	Αρχείο θεραπευτικών αγωγών, θανάτων/έλεγχο – διατηρούνται τουλάχιστον 3 έτη
Άνεση κινήσεων	Επαρκής χώρος για κίνηση, ξεκούραση, ομαδικός σταβλισμός με σεβασμό στις ανάγκες
Κτίρια και διαμονή	Όχι βλαβερά υλικά, να μπορούν να καθαρίζονται και απολυμαίνονται, ασφάλεια, φωτισμός, εξαερισμός (σκόνη-αέρια)
Ζώα που δεν διαμένουν σε στάβλο	Προστασία από τις καιρικές συνθήκες, άλλα ζώα και πρόληψη ατυχημάτων κλπ
Τροφή, νερό και άλλες ουσίες	Εξασφάλιση διατροφικών αναγκών, επαρκείς ποσότητες, χρήση όχι άλλων ουσιών παρά μόνο θεραπευτικών ή άλλων για προληπτικούς ή άλλους ζωοτεχνικούς λόγους
Ακρωτηριασμοί	Σύμφωνα με κάθε εθνική νομοθεσία, κατάλληλα εκπαιδευμένο άτομο, αναισθητικά
Αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός	Ημερήσιος έλεγχος, συναγερμοί εξαερισμού, ανταλλακτική γεννήτρια ρεύματος κλπ
Μέθοδοι αναπαραγωγής	Σεβόμενοι το είδος (φυσική) ή χωρίς τραυματισμούς ή πρόκληση ασθενειών (τεχνητή), απαγορεύεται η διατήρηση για αναπαραγωγή αν δεν εξασφαλίζονται οι ανάγκες του είδους

Επιπλέον απαιτήσεις για τα βοοειδή

- **Νομοθεσία:** Directive 2008/119/EC που αφορά σε όλους τους μόσχους ηλικίας μικρότερης των 6 μηνών (μόσχοι, βούβαλοι, βίσωνες)
- **Ειδικές απαιτήσεις** για τα ζώα αυτά
  - Απαγορεύεται να ζουν μόνιμα προσδεμένα (εκτός πολύ σπάνιων εξαιρέσεων)
  - Πρέπει να ταΐζονται δύο φορές την ημέρα σύμφωνα με τις ανάγκες τους
  - Το σιτηρέσιό τους πρέπει να περιέχει επαρκείς ποσότητες σιδήρου
  - Ένα ελάχιστο ημερήσιο ποσοστό του σιτηρεσίου τους πρέπει να περιέχει χονδροειδείς τροφές
  - Οι μόσχοι δεν πρέπει να φέρουν δακτύλιο στους μυκτήρες
  - Επίσης παρέχονται οι ελάχιστες διαστάσεις των ατομικών ή ομαδικών κελιών. **Εξαιρούνται** οι μόσχοι σε εκτροφές με περισσότερους από 6 μόσχους ή οι μόσχοι που θηλάζουν
- **Έλεγχοι επιθεωρητών κτηνιάτρων:** όλοι οι επιθεωρητές κτηνίατροι κατά την διάρκεια επισήμου ελέγχου (audit) **θα πρέπει να ελέγξουν και να καταγράψουν ότι εφαρμόζονται:**
  - Το ελάχιστο **πέντε** από τις κατηγορίες της Οδηγίας 98/58/EC
  - Όλες τις απαιτήσεις της Οδηγίας 2008/119/EC
  - Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί:
    - Ελευθερία κινήσεων, επάρκεια χώρου, κτίρια και διαμονή, φωτισμός, αυτόματος ή μηχανικός εξοπλισμός
    - Σιτηρέσιο, άλλες ουσίες που χορηγούνται, ποιότητα-ποσότητα νερού

Εκτροφή βοοειδών

Στάβλος αγελάδων

Παχυνόμενοι μόσχοι

Επιπλέον απαιτήσεις για τους χοίρους (Directive 2008/120/EC) (1)

- **Αριθμός εκτρεφόμενων χοίρων στην Ευρώπη:** 148.550.000 ζώα
- **Νομοθεσία:** Directive 2008/120/EC που αφορά σε όλους τους χοίρους
- Η ανωτέρω Οδηγία επέφερε σημαντικές μεταβολές στην εκτροφή των χοίρων:
  - Ομαδικός ενσταβλισμός των εγκύων χοιρομητέρων (sows) έως και μια εβδομάδα πριν τον τοκετό και των θηλυκών πριν την πρώτη γέννα (gilts)
  - Διατροφικές μέθοδοι και πρακτικές για τα ανωτέρω ζώα, ώστε να μειωθεί η πείνα
  - Απαγόρευση του εξ ολοκλήρου δικτυωτού δαπέδου για τα παραπάνω ζώα
  - Επιβολή ύπαρξης εμπλουτιστικού υλικού και απαγόρευση κοπής της ουράς
  - Προστασία των άρρωστων χοιριδίων για να μειωθεί η επιθετικότητα
  - Απαγόρευση της συνήθειας κοπής των κυνοδόντων
  - Ορχεκτομή των αρσενικών χοιριδίων
  - Σύντομη περίοδος πάχυνσης

Επιπλέον απαιτήσεις για τους χοίρους (Directive 2008/120/EC) (2)

- **Ειδικές απαιτήσεις** για όλες τις κατηγορίες χοίρων
  - Χοιρίδια θηλάζοντα (Piglets) έως 4 εβδομάδων
  - Χοιρίδια απογαλακτισμένα (Weaners) 4-10 εβδομάδων
  - Χοίροι προπάχυνσης (Prefatteners) 10-16 εβδομάδων
  - Χοίροι παχυνόμενοι (Fatteners) 16εβδομάδων – σφαγή
  - Χοιρομητέρες (Gilts μέχρι την 1^η εγκυμοσύνη, Sows από την 2^η εγκυμοσύνη)
  - Κάπροι (Boars)
- Οι απαιτήσεις **περιλαμβάνουν**
  - Εξαερισμός με ανανέωση του αέρα ανάλογα με την ηλικία και το ΣΒ
  - Θόρυβος < 85 dB
  - Φωτισμός min 40 lux x 8 ώρες/ημερησίως κατ' ελάχιστο
  - Υλικά εμπλουτισμού, πυκνότητα ομάδας, ελάχιστη ηλικία απογαλακτισμού
  - Αρχείο καταγραφής θανάτων και θεραπευτικών αγωγών

Επιπλέον απαιτήσεις για τους χοίρους (Directive 2008/120/EC) (3)

- **Ακρωτηριασμοί:** ουράς και κυνοδόντων

- Σε γενικές γραμμές απαγορεύονται ως επεμβάσεις ρουτίνας
- Εξαίρεση (αφού πρώτα εφαρμοστούν κα αποτύχουν άλλες διαχειριστικές μέθοδοι):
  - Όταν παρατηρούνται τραύματα στις θηλές των χοιρομητέρων και
  - Τραυματισμοί στα αυτιά των χοίρων
- Όταν επιτρέπονται θα πρέπει οι επώδυνες επεμβάσεις όπως:
  - Ακρωτηριασμός της ουράς
  - Κοπή των κυνοδόντων
  - Ορχεκτομή
  - Τοποθέτηση δακτυλίου στους μυκτήρες (εκτατικές εκτροφές)
να γίνονται από εξειδικευμένο προσωπικό μέχρι την 7^η ημέρα, αλλιώς από κτηνίατρο και πάντα με την χορήγηση αναισθησίας και αναλγησίας

- **Ομαδικός ενσταβλισμός χοιρομητέρων:** έως και μια εβδομάδα πριν τον τοκετό

- **Έγκυες χοιρομητέρες (τελευταία εβδομάδα):** ατομικός κλωβός, υλικό κατασκευής φωλιάς, ειδικό σιτηρέσιο κλπ

- **Ο έλεγχος της ευζωίας** πρέπει να περιλαμβάνει: την ελευθερία κινήσεων και τις διαστάσεις των χώρων, κτιριακές και εγκαταστάσεις εξοπλισμού, πρόγραμμα φωτισμού, υλικά απασχόλησης, κατασκευή δαπέδου, διατροφική κάλυψη αναγκών, ακρωτηριασμοί και αναπαραγωγικές μέθοδοι

Εκτροφή χοίρων

Θάλαμος τοκετού και γαλουχίας

Κλωβοί πάχυνσης

Επιπλέον απαιτήσεις για τις ωοπαραγωγές όρνιθες (Directive 1999/74/EC) (1)

- Η Ευρωπαϊκή νομοθεσία έχει τις υψηλότερες απαιτήσεις για την εκτροφή ωοπαραγωγών ορνίθων σε κλωβούς.
- Επίσης προβλέπει ένα ελάχιστο απαιτήσεων και για τα τρία συστήματα εκτροφής(εμπλουτισμένοι κλωβοί, δάπεδο με στρωμνή και ελευθέρως βοσκής).
- Η Οδηγία 1999/74/EC **προβλέπει:**
  - Τουλάχιστον 750 cm^2 / όρνιθα (τα 600 cm^2 με ελάχιστο ύψος 40 cm και τα υπόλοιπα με ελάχιστο ύψος 20 cm)
  - Υποχρεωτική ύπαρξη φωλιάς και κούρνιας για κάθε πτηνό
  - Υλικό για απασχόληση
  - Ελεύθερη πρόσβαση σε τροφή και νερό
  - Συγκεκριμένα προγράμματα φωτισμού (διάρκεια, ένταση / 24ωρο), ώστε να λαμβάνεται υπόψη και να ικανοποιείται η φυσιολογική συμπεριφορά και η φυσιολογία του πτηνού.

Επιπλέον απαιτήσεις για τις ωοπαραγωγές όρνιθες (Directive 1999/74/EC) (2)

- **Απαγόρευση** σε γενικές γραμμές της κοπής του άκρου ή του ακρωτηριασμού του ράμφους.
- Σε σμήνη που εμφανίζουν κανιβαλισμό **επιτρέπεται μόνο κάτω από προϋποθέσεις:**
  - Ηλικία μικρότερη των 10 ημερών
  - Ωοπαραγωγική κατεύθυνση
  - Εξειδικευμένο προσωπικό
- **Δείκτες ευζωίας που ελέγχονται διεξοδικά είναι:** παρουσία στερεοτυπικής συμπεριφοράς, πτωχό πτέρωμα, οστεοπόρωση, ανοσοκαταστολή, οφθαλμικές και ανωμαλίες των άκρων, αναπνευστικά συμπτώματα, επίπεδο θνησιμότητας, κατάγματα στέρνου, ποιότητα αυγού και ύπαρξη ιογενών, βακτηριακών και παρασιτικών νοσημάτων.

Εκτροφή ωοπαραγωγών ορνίθων (1)

Εκτροφή σε εμπλουτισμένους κλωβούς

Εκτροφή σε δάπεδο με στρωμνή

Εκτροφή ωοπαραγωγών ορνίθων (2)

Εμπλουτισμένοι κλωβοί

Θάλαμος ωοτοκίας

Επιπλέον απαιτήσεις για τα κρεοπαραγωγά ορνίθια – Broilers (Directive 2007/43/EC)

- Ορίζονται σαφώς όλες οι απαιτήσεις για την εκτροφή των κρεοπαραγωγών ορνίθων όπως:
  - **Πυκνότητα σμήνους:** 33 Kg/m² που φτάνει τα 39-42 Kg/m² ανάλογα με τα υπόλοιπα κριτήρια.
  - Αριθμός ποτιστρών και ταϊστρών ανάλογα με το είδος.
  - Υποχρεωτική ύπαρξη φωλιών – κουρνιών.
  - Ελάχιστο ποσοστό καλυμμένου δαπέδου με στρωμένη.
  - Επίπεδα αμμωνίας, διοξειδίου του άνθρακα, θερμοκρασίας, υγρασίας.
  - Πρόγραμμα φωτισμού.
- Ορίζεται επίσης σαφώς ότι πριν την σφαγή του ζώου και σε επίπεδο σφαγείου, η εκτροφή υποχρεούται να παρέχει στοιχεία όπως νοσήματα, πορίσματα νεκροψιών, ποσοστά θνησιμότητας κλπ.

Εκτροφή κρεοπαραγωγών ορνιθίων

Ευζωία κατά την μεταφορά (Regulation
1/2005/EC)

Διάκριση με βάση την διάρκεια της μεταφοράς

- **Μικρής διάρκειας** ταξίδι και σε απόσταση **μικρότερη των 50 Km**
  - Μεταφορά των ζώων από τους ίδιους τους κτηνοτρόφους, με δικά τους οχήματα ελαχίστων απαιτήσεων προς δική τους εξυπηρέτηση (μεταφορά στο κοντινότερο σφαγείο ή σε άλλη εκτροφή)
- **Μικρής διάρκειας ταξίδι έως 8 ώρες**
  - Απαιτούνται ειδικές προϋποθέσεις για τα οχήματα και εκπαίδευση των συνοδών – χειριστών των ζώων
- **Μεγάλης διάρκειας ταξίδι πάνω από 8 ώρες**
  - Απαιτούνται αυστηρότερες προϋποθέσεις για τα οχήματα (ύπαρξη GPS, ταΐστρες, ποτίστρες, εξαερισμός, ρύθμιση της θερμοκρασίας, φωτισμός)
- **Μεγάλης διάρκειας ταξίδι πάνω από 8 ώρες που απαιτείται εκφόρτωση των ζώων για ξεκούραση σε ειδικά κέντρα συγκέντρωσης για 24 ώρες**
  - Ειδικά οχήματα, εκπαίδευση του προσωπικού
  - Διάρκεια > 19 ώρες για πολύ νεαρά ζώα, > 24 ώρες για ενήλικα ιπποειδή και χοίρους και > 29 ώρες για ενήλικα μηρυκαστικά

Απαιτήσεις του Κανονισμού 1/2005/EC

- **Εκπαίδευση** του προσωπικού (οδηγός και συνοδός)
  - Όλοι όσοι μεταφέρουν ζώα για ταξίδια μικρής διάρκειας πάνω από 50 Km εκπαιδεύονται σε ειδικά σεμινάρια (με τελικές εξετάσεις) που διοργανώνει το ΥΠ.Α.Α.Τ. και λαμβάνουν το πιστοποιητικό ικανότητας μεταφορέα ζώων
- **Καλή φυσική κατάσταση** των ζώων
  - Όλα τα ζώα πρέπει να είναι ικανά προς μεταφορά. Απαγορεύεται η μεταφορά ασθενών, τραυματισμένων ή αδύναμων ζώων, ζώων πολύ μικρής ηλικίας
- **Οχήματα μεταφοράς** ζώντων ζώων
  - Αυστηρές προϋποθέσεις ώστε να εξασφαλίζεται η ορθή μεταφορά χωρίς τραυματισμούς, πτώσεις κλπ
  - Θέτονται αυστηρές απαιτήσεις ως προς την καταλληλότητα του οχήματος (πυκνότητα φόρτωσης, όροφοι, διαχωριστικά, παροχή τροφής – νερού, θερμοκρασία, υγρασία, εξαερισμός κλπ)

Παράγοντες διαχείρισης ταξιδιού και έλεγχός τους

Παράγοντες	Σημεία ελέγχου
Προετοιμασία ταξιδιού	Χρόνος ταξιδιού με ρεαλιστικά δεδομένα διαδρομής, ταχύτητας, υποχρεωτικές στάσεις, σχέδια έκτακτης ανάγκης (Travel Plan = πλάνο ταξιδιού)
Οδηγός – συνοδός	Εκπαίδευση και εμπειρία στο είδος ζώου και το ταξίδι, γνώση της νομοθεσίας και τήρησή της
Όχημα μεταφοράς	Ικανοποίηση όλων των προϋποθέσεων για την διάρκεια του ταξιδιού – ύπαρξη ταχογράφου, κόφτη ταχύτητας, GPS
Κέντρα συγκέντρωσης	Επιλογή κέντρου συγκέντρωσης με κτηνιατρική επίβλεψη, κατάλληλο για το είδος του ζώου, συνθήκες ασφάλειας και υγιεινής
Αυτοέλεγχος	Ο μεταφορέας εξασφαλίζει ότι πραγματοποιούνται όλοι οι έλεγχοι και είναι κατανοητά από τον οδηγό - συνοδό
Διακρατική συνεργασία	Καλή επικοινωνία και συνεργασία των αρχών μεταξύ των κρατών αναχώρησης – διέλευσης - άφιξης
Δείκτες ευζωίας κατά τη μεταφορά	Πτώσεις, τραυματισμοί, ανατροπές του πλάνου ταξιδιού, θάνατοι, ασθένειες, γέννες κατά τη μεταφορά, απώλεια βάρους, αφυδάτωση και αδυναμία, ρυπαρότητα ζώων, αδυναμία στήριξης σε όλα τα άκρα, αλλαγή συμπεριφοράς, stress, επιθετικότητα μεταξύ των ζώων
Πυκνότητα φόρτωσης	Ο Κανονισμός 1/2005/EC ορίζει ακριβώς την πυκνότητα του φορτίου ανά είδος ζώου, ηλικία και ειδικές συνθήκες (ζώα σε εγκυμοσύνη, κουρεμένα ή όχι, ζώα που μεταφέρονται με τις μητέρες τους κλπ)
Γνώση τεχνολογίας	Ικανότητα των ελεγκτών να «διαβάζουν» τα δεδομένα του οχήματος (ταχογράφος, GPS, ηλεκτρονικά αρχεία κλπ)

Οχήματα μεταφοράς ζώντων ζώων

Οχήματα μεταφοράς ζώων

Ευζωία κατά την θανάτωση

Νομικό υπόβαθρο – Διάκριση αιτίας θανάτωσης

- Η ευζωία των ζώων κατά τη θανάτωση διέπεται από τον Κανονισμό (Regulation) 1099/2009/EC.
- Η θανάτωση των ζώων σύμφωνα με τον Κώδικα Υγείας των Αγροτικών Ζώων του Παγκόσμιου Οργανισμού Επιζωωτιών (ΟΙΕ) διακρίνεται σε:
  - **Σφαγή (Slaughter)** των ζώων για την παραγωγή κρέατος προς κατανάλωση
  - **Αποπληθυσμό (Depopulation)** που είναι η θανάτωση για τον έλεγχο λοιμωδών νοσημάτων
- Λαμβάνονται υπόψη και απαιτούνται ειδικές συνθήκες για τον χειρισμό, ακινητοποίηση, αναισθητοποίηση και αφαίμαξη των ζώων
- **Εξαιρούνται** του παρόντος Κανονισμού ζώα που θανατώνονται για πειραματικούς σκοπούς, στη διάρκεια κυνηγιού, για αθλητικούς ή πολιτιστικούς λόγους, τα πτηνά και κουνέλια που σφάζονται για προσωπική κατανάλωση και η ευθανασία ζώων που πραγματοποιείται από κτηνίατρο

Σφαγή των ζώων - Πριν την είσοδο στο χώρο αναισθητοποίησης

- Η εξασφάλιση της ευζωίας κατά την σφαγή περιλαμβάνει:
  - Τον σωστό τρόπο εκφόρτωσης των ζώων κατά την άφιξή τους στο σφαγείο
  - Επαρκείς και ικανοποιητικοί χώροι (κελιά – boxes) παραμονής των ζώων μέχρι την στιγμή της σφαγής τους
    - Κατασκευή – αποφυγή τραυματισμών, συνωστισμού
    - Αποφυγή παραμονής ζώων διαφορετικού είδους στο ίδιο κελί
  - Παροχή ύδατος κατά την παραμονή
  - Παροχή τροφής ανάλογα με τον προβλεπόμενο χρόνο σφαγής
  - Προστασία από τις καιρικές συνθήκες κατά τον χρόνο αναμονής
  - Δημιουργία περιβάλλοντος ηρεμίας χωρίς πολλούς χειρισμούς, θορύβους, αναίτιο εκφοβισμό ή πρόκληση stress.

Σφαγή των ζώων – Σφαγειοτεχνικές εγκαταστάσεις

- Ο Κανονισμός απαιτεί όλες οι σφαγειοτεχνικές εγκαταστάσεις να είναι εγκεκριμένες από τις αρμόδιες αρχές λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις για την ευζωία των ζώων σε συνδυασμό με τους Κανονισμούς 853 και 854/2004/EC για την ασφάλεια των τροφίμων
- Σαν γενική αρχή ορίζεται ότι κάθε ζώο πριν θανατωθεί πρέπει να **αναισθητοποιηθεί**. Η απώλεια των αισθήσεων και της ευαισθησίας των ζώων πρέπει να διατηρηθεί έως τη στιγμή της θανάτωσης.
- Ο Κανονισμός ορίζει σαφώς για την αναισθητοποίηση:
  - Λίστα μεθόδων αναισθητοποίησης
  - Απαραίτητο εξοπλισμό και λεπτομέρειες εφαρμογής της αναισθητοποίησης
  - Τεχνικές λεπτομέρειες όπως ένταση ρεύματος, πυκνότητα αναισθητικού, προδιαγραφές πιστολιού αναισθητοποίησης κλπ

Παρέκκλιση από την διαδικασία αναισθητοποίησης κατά τη σφαγή

- **Θρησκευτική** σφαγή
  - Σφαγή **Kosher** (παραγωγή κρέατος που θα καταναλωθεί από ανθρώπους που ασπάζονται την Εβραϊκή πίστη και θρησκεία)
  - Σφαγή **Halal** (παραγωγή κρέατος που θα καταναλωθεί από μουσουλμάνους)
- Παρά την παρέκκλιση από τον Κανονισμό 1009/2009/EC για την χρήση αναισθησίας πριν την σφαγή, για την πραγματοποίηση θρησκευτικής σφαγής απαιτείται η πολύ καλή συγκράτηση του ζώου και η εξασφάλιση ότι το ζώο δεν δείχνει σημάδια αντίληψης πριν την απελευθέρωση του από την συγκράτηση και την προώθησή του στο επόμενο στάδιο σφαγής (κοπή άκρων και εκδορά)
- Η θρησκευτική σφαγή τελείται από ραβίνους ή μουφτήδες και όχι από τους εκδοροσφαγείς του σφαγείου

Ακινητοποίηση και αναισθητοποίηση βοοειδών

Κλωβός ακινητοποίησης και
αναισθητοποίησης

Αναισθητικά μέσα

HAOTANG

CE ISO

Συγκράτηση και αναισθητοποίηση χοίρων

Ηλεκτρική αναισθητοποίηση χοίρου

Λαβίδα αναισθητοποίησης

Θρησκευτική σφαγή κατά Kosher

**Συγκράτηση και σφαγή χωρίς
αναισθητοποίηση**

Την σφαγή πραγματοποιεί ραβίνος

Θρησκευτική σφαγή κατά Halal

Συγκράτηση και σφαγή χωρίς αναισθητοποίηση

Τεχνική σφαγής κατά Halal

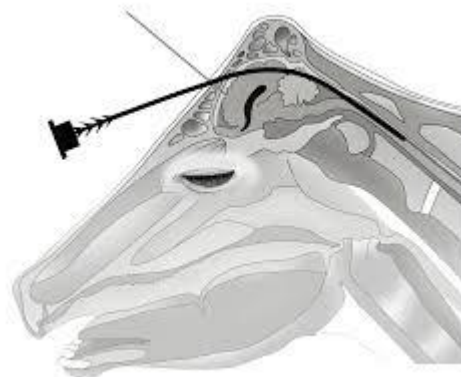
Αποπληθυσμός των ζώων

- Ορίζεται σαφώς από τον Κανονισμό 1099/2009/EC ότι σε όλα τα ζώα που πρόκειται να θανατωθούν στα πλαίσια της αντιμετώπισης κάποιου λοιμώδους νοσήματος, **πρέπει να εφαρμόζονται οι κανόνες ευζωίας.**
- Όλα τα κράτη – μέλη πρέπει όταν εφαρμόζουν αποπληθυσμό να ενημερώνουν την Ε.Ε. για τα παρακάτω:
  - Αιτία του αποπληθυσμού
  - Ακριβής αριθμός και είδη ζώων που θανατώθηκαν
  - Μέθοδοι αναισθητοποίησης και θανάτωσης που εφαρμόστηκαν
  - Περιγραφή όλων των συνθηκών και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν στην τήρηση της ευζωίας και οι εναλλακτικές που εφαρμόστηκαν προκειμένου να εξασφαλιστούν οι συνθήκες ευζωίας
  - Οποιαδήποτε παρέκκλιση εφαρμόστηκε και η οποία δεν περιγράφεται στο Παράρτημα Ι του Κανονισμού 1099/2009/EC

Θανάτωση για τον έλεγχο της Οζώδους Δερματίτιδας

Αναισθητοποίηση πριν την θανάτωση

Αποπληθυσμός εκτροφής (pithing method)

Γλωσσάριο και χρήσιμα links(1)

- **BTSF (Better Training for Safer Food)** : διαδικασία μέσω της οποίας επιμορφώνονται όλοι οι Ευρωπαίοι κτηνίατροι συμμετέχοντας σε σεμινάρια που διοργανώνει η Ε.Ε. και περιλαμβάνουν γενικότερα ή πιο εξειδικευμένα κτηνιατρικά θέματα με έμφαση στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και την ενιαία εφαρμογή της σε όλα τα κράτη – μέλη
<http://ec.europa.eu/chafea/food/>
- **EFSA (European Food Safety Authority)**: επίσημη επιστημονική αρχή της Ε.Ε. η οποία ασχολείται κυρίως με την ανάλυση κινδύνου (risk assessment) σε διάφορους τομείς και εφοδιάζει την ένωση με ανεξάρτητες επιστημονικές οδηγίες, γνώμες κλπ.
<https://www.efsa.europa.eu/>
- **EUR-Lex (EURO-Lexicon)** : το επίσημο site πρόσβασης στο Κοινοτικό Δίκαιο
<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=el>
- **FAO (Food and Agricultural Organization)**: ο επίσημος Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Ηνωμένων Εθνών.
<http://www.fao.org/home/en/>
- **FVO (Food and Veterinary Office)**: η επίσημη ανώτατη κτηνιατρική αρχή ελέγχων στην Ε.Ε. με κύριο ρόλο την προώθηση αποτελεσματικών διαδικασιών ελέγχου για την συμμόρφωση των εμπλεκόμενων στην ασφάλεια και την ποιότητα των τροφίμων και την κτηνιατρική σε διάφορους τομείς (σήμανση και καταγραφή ζωικού κεφαλαίου, ιχνηλασιμότητα προϊόντων).
http://ec.europa.eu/food/fvo/controlsystems_en.cfm?co_id=HU

Γλωσσάριο και χρήσιμα links(2)

- **OIE (Office International des Epizooties – World Organization for Animal Health):** Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας των Ζώων, έχει 175 κράτη – μέλη και κύριο έργο του είναι η συλλογή, ανάλυση και διάχυση όλων των επιστημονικών κτηνιατρικών πληροφοριών.
<http://www.oie.int/>
- **SANCO (Directorate-General for Health and Consumer):** Η Γενική Διεύθυνση της Ε.Ε. για την Υγεία και τον Καταναλωτή, περιλαμβάνει 17 τμήματα και είναι υπεύθυνη για την εξασφάλιση και την προαγωγή της υγείας των ευρωπαϊών πολιτών μέσω της ασφάλειας των τροφίμων, της υγείας και της ευζωίας των ζώων και της υγείας των φυτών.
http://ec.europa.eu/dgs/health_food-safety/index_en.htm
- **TRACES (TRAdE Control and Expert System):** διαδικτυακό κτηνιατρικό εργαλείο διαχείρισης και ελέγχου όλων των εισαγωγών και εξαγωγών ζώντων ζώων και ζωικών προϊόντων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (χρειάζεται εθνικός κωδικός από το ΥΠ.Α.Τ)
<https://webgate.ec.europa.eu/sanco/traces/security/login.do>
- **WelfareQualityNetwork :** ευρωπαϊκό δίκτυο για την ποιότητα της ευζωίας.
<http://www.welfarequalitynetwork.net/network/45848/7/0/40>

- Home
- Health Programme
- Consumer Programme
- Better Training for Safer Food**
- About BTSF
- Training courses
- Calls for tender
- Events
- Guidelines
- Previous calls
- Promotion of agricultural products
- Funding
- Managing grant agreements & contracts
- Publications
- News & Events
- About Chafea
- Contacts

Better Training for Safer Food

About the initiative

"Better Training for Safer Food" is a Commission initiative aimed at organising a Community (EU) training strategy in the areas of food law, feed law, animal health and animal welfare rules, as well as plant health rules. [More...](#)

How to participate in training

Learn more about trainings offered in the framework of BTSF, who can participate, and how to register for training. Check also the calendar of upcoming sessions to see if there is the training in a topic in which you are interested. [More...](#)

- Links and documents
- [National Contact Points](#)
  - [Calendar of trainings](#)
  - [Newsletters](#)
  - [Financing Decisions](#)
  - [Reports and Booklets](#)
  - [Videos](#)
  - [DG Agriculture and Rural Development](#)
  - [DG Justice and Consumers](#)
  - [DG Health and Food Safety](#)
  - [EU Agencies](#)

Search site

Scientific work

Subject areas

- Animal feed
- Animal health and welfare
- Biological hazards
- Chemical contaminants
- Cross-cutting science
- Food ingredients and packaging
- GMO
- Nutrition
- Pesticides
- Plant Health

Support

- Data
- Methodology

Expertise

- Scientific Committee and Panels
- Working groups and scientific networks

FOR COMMUNICATION

> Story

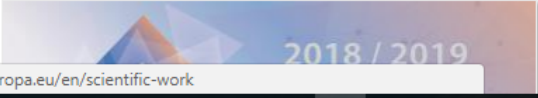
EFSA crowdsourcing: data mining, geospatial mapping

HIGHLIGHTS

all news

EVENTS

go to calendar

NOV 24 2017

Stakeholder workshop on the re-evaluation of food additives

Parma

EUR-Lex

Πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Σύνθετη αναζήτηση](#)

EUROPA > Δίκαιο και εκδόσεις της ΕΕ > EUR-Lex > Δίκαιο της ΕΕ

- [Αρχική σελίδα](#)
- [Επίσημη Εφημερίδα](#)
- [Το δίκαιο της ΕΕ και σχετικά έγγραφα](#)
- [Εθνικό δίκαιο](#)
- [Νομοθετικές διαδικασίες](#)
- [Περισσότερα](#)

11 23

ΕΕ - τελευταία έκδοση:
[L307 L308 - C396 C397](#)

[Περισσότερα >](#)

Γρήγορη αναζήτηση: πληκτρολογήστε ελεύθερο κείμενο, αριθμό CELEX ή περιγραφείς. Χρησιμοποιήστε τα "" για να λάβετε αποτελέσματα που αντιστοιχούν ακριβώς στο κείμενο που αναγράψατε.

[ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ](#)

Χρειάζεστε περισσότερες επιλογές αναζήτησης; Χρησιμοποιήστε τη [σύνθετη αναζήτηση](#) του EUR-Lex

Το δικό μου EUR-Lex

- [Σύνδεση](#)
- ή [Εγγραφή >](#)
- Οι πρόσφατες αναζητήσεις μου (0)

- Σύνδεσμοι άμεσης πρόσβασης**
- Πώς θα συνδεθείτε μαζί μας
  - Τύποι εγγράφων στο EUR-Lex
  - Σύνοψη της νομοθεσίας της ΕΕ
  - Ενωσιακή νομοθεσία για τις στατιστικές
  - Προϋπολογισμός
  - Οδηγός σύνταξης νομοθετικών κειμένων
  - Τελευταίες εξελίξεις στο EUR-Lex
  - Ενημερωτικό δελτίο
  - Επικαιρότητα

 CJEU advocate general's opinion states Mr Schrems may sue Facebook Ireland before the Austrian courts

Εύρεση αποτελεσμάτων ανά

Αριθμός εγγράφου		Αριθμός Celex
Έτος	Αριθμός	Είδος
<input type="text"/>	<input type="text"/>	☒ Όλες ☐ Κανονισμός ☐ Υπόθεση του Δικαστηρίου της ΕΕ ☐ Οδηγία ☐ Έγγραφα COM και JOIN ☐ Απόφαση ☐ Έγγραφα SEC ή SWD

[>](#)

- [Προκαθορισμένες τροφοδοσίες RSS](#)
- [Εγγραφή στη διαδικτυακή υπηρεσία](#)
- [Διαδικτυακές παρουσιάσεις](#)
- [Στατιστικές](#)
- [Πείτε μας τη γνώμη σας](#)

Πρόσφατες εκδόσεις

Food and Agriculture Organization of the United Nations

العربية 中文 ENGLISH FRANÇAIS РУССКИЙ ESPAÑOL

Google Custom Search

- Home
- About FAO
- In Action
- Countries
- Themes
- Media
- Publications
- Statistics
- Partnerships

ZERO HUNGER

"I hope to give my child a bright future"

In Nepal, a changing climate means Laxmi needs to change the way she farms.

HEALTH AND FOOD SAFETY

European Commission > DGs > Health and Food Safety

- HEALTH
- FOOD
- ANIMALS
- PLANTS
- AMR

- ABOUT US
- FUNDING
- INFORMATION SOURCES
- EVENTS
- NEWS
- CONSULTATIONS AND FEEDBACK
- EXPERT GROUPS
- COMMITTEES

- ### Quick Links
- European Food Safety Authority
  - European Medicines Agency
  - European Centre for Disease Prevention and Control

News

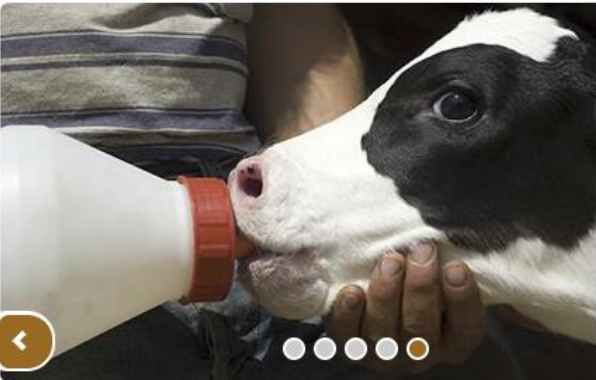

EU and FAO join forces to take action on food waste and antimicrobial resistance

EU and Food and Agriculture Organisation of the United Nations join forces to take action on food waste and antimicrobial resistance.

Commissioner
VYTENIS ANDRIUKAITIS
Health and Food Safety
#TeamJunckerEU

AMR
Antimicrobial Resistance

Animal Welfare: Commission adopts creation of a Platform

(07/02/2017)

The Commission adopted the creation of an expert group on animal welfare called the Platform on Animal Welfare.

All highlights

Share

TWITTER FEEDS

 EU Food Safety
@Food_EU
RT @EU2017EE: "By 2050, antimicrobial resistance has the potential to cause more deaths than cancer. The new #EUAMRaction plan is meant precisely to prevent this unthinkable future." Commissioner @V_Andriukaitis at today's #EU2017EE conference about #AMR. Read more: <https://t.co/KkqVYKcosJ> <https://t.co/Utt5y6BTa4>

FOOD SAFETY: OVERVIEW

 ANIMAL HEALTH POLICY DEVELOPMENT

 ANIMAL DISEASES

 TRACES

 ANIMAL WELFARE

 LIVE ANIMALS

 IDENTIFICATION

- HEALTH AND FOOD AUDITS AND ANALYSIS**
- Work programmes
- Audit reports
- Overview reports
- Non-audit activities
- Audit map
- Annual reports
- Country profiles
- Videos

← ALL TOPICS

Health and Food Audits and Analysis

The DG Health and Food Safety carries out audits, inspections and related non-audit activities aimed at ensuring that EU legislation on food and feed safety, animal health, animal welfare, plant health and in the area of medical devices is properly implemented and enforced. This means EU citizens enjoy a high level of safety, and that goods are traded under safe conditions.

How does the DG Health and Food Safety achieve this?

A team of some 170 professionals from most EU Member States conduct audits or inspections to ensure the national authorities are fulfilling their legal obligations. This can be done during on-the-spot audits, or by desk based exercises or collation of Member States data. The audit focuses on the control system rather than individual premises and it culminates in a written report. You can find reports for both Member States and non-EU countries by clicking on [Audit reports](#) or on the interactive map.

Who decides which countries to visit?

On the basis of a multi-annual programme, each year DG Health and Food Safety publishes a [work programme](#). This is produced in consultation with other Commission services and in consultation with Member States. It considers risk and trade factors, plus

INTRODUCTION

Health and Food Safety audits and analysis explained

[Click to see videos](#)

- #### QUICK LINKS
- [Food and Feed Safety](#)
  - [RASFF](#)
  - [Traces](#)
  - [CODEX](#)
  - [Animal Health and Welfare](#)
  - [Plant Health](#)
  - [Europhyt](#)

WE NEED YOU

TO HANDLE **ANTIMICROBIALS** WITH CARE

New OIE global campaign to combat antimicrobial resistance

Facebook Twitter YouTube LinkedIn RSS

LATEST DISEASE ALERTS

23.11.17: Tilapia Lake Virus (TiLV) in Philippines

[Registration](#)

- 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

[More news](#)

THEMES

ONE HEALTH

BIOLOGICAL RISKS

STRENGTHENING VETERINARY SERVICES

ANIMAL DISEASES

ANTIMICROBIAL RESISTANCE

STANDARDS AND

WAHIS PORTAL
Animal Health Data

KEY DATES

- 21-26 MAY 2017**
85th General Session of the World Assembly of OIE Delegates
- 31 OCTOBER – 2 NOVEMBER 2017**
2nd OIE Global Conference on Biological Threat Reduction
- 22-24 JUNE 2016**
4th OIE Global Conference on Veterinary Education: *Learning today, preserving our future*

- Αρχική Σελίδα καλωσορίσματος
- TRACES Data Warehouse
- [el] QlikView
- Κτηνιατρικά Έγγραφα
  - Υγειονομικά πιστοποιητικά Ζώων για το ενδοκοινοτικό εμπόριο
  - ΚΚΕΕ για Ζώα
  - ΚΚΕΕ για Ζωικά προϊόντα
  - Κτηνιατρικό πιστοποιητικό για την Ε.Ε.
  - Εξαγωγή πιστοποιητικού υγείας
  - Κοινό έγγραφο εισόδου (ΚΕΕ)
  - [el] CHED-PP
  - [el] Commercial Document
  - Κενά πιστοποιητικά
- Αναφορές/Εκθέσεις
  - Απορριφθέντα φορτία αποστολής-ΚΚΕΕ για Ζώα
  - Απορριφθέντα φορτία αποστολής-ΚΚΕΕ για Ζωικά Προϊόντα
  - [el] Authorities and Users
- Διαχείριση Χρήστη

Καλώς ήλθατε

19/05/2017 | TRACES Newsletter
If you wish to subscribe to the TRACES newsletter click [here](#)

17/05/2016 | TRACES FEEDBACK
Helpdesk: sante-traces@ec.europa.eu
Helpdesk tel.: + 32 2 297 63 50
DG SANTE website : [LINK](#)
TRACES Toolkit (URL for bookmarking): <https://circabc.europa.eu/w/browse/ac0bd3d2-66ae-4234-b09c-a3fa9854acf>
TRACES presentations: [LINK](#)
TRACES leaflet: [LINK](#)
TRACES introduction video: [LINK](#)

Τελευταία νέα

23/11/2017 | QlikView unavailable Sunday 26/11/2017 16:00 – 22:00
We apologize for these inconveniences.

30/10/2017 | TRACES and certification towards Moldova
The harmonized health certificates from the EU to Moldova, conform to Moldovan regulatory requirements, for export of all **animals, seeds, embryos, products and by-products** covered by import certificates, have been introduced in TRACES.

19/10/2017 | Passage of CHED-PP to TNT
ATTENTION: From 7 November 2017 onwards, Common Health Entry Documents for plants (**CHED-PP**) will need to be done in Traces New Technology (TNT). From now on it is possible to create accounts. TNT is available in Production <https://webgate.ec.europa.eu/tracesnt/login> and in Acceptance <https://webgate.acceptance.ec.europa.eu/tracesnt/login> For more information please contact your competent authorities.

16/10/2017 | TRACES and Kiribati
We would like to inform you that Kiribati (Kiribati Seafood Verification Agency) has started to use TRACES for the consignments directed to the BIPs of the EU. You will receive IMPORT certificates issued in TRACES for consignments destined to EU/EFTA. Therefore we would like to ask you to inform BIP colleagues and TRANSITAIRES to draw their attention to the functionality of "Cloning into the CVED", creation of CVED. It will permit to authorities from Kiribati to get a feedback on the decision taken by the inspectors of BIP.

16/10/2017 | Extension of Pilot project - TRACES EXPORT to Russia until 31/01/2018.

Subscribe newsletter

Disclaimer

Register

Login

 Search

/ Homepage / Welfare Quality Assessment Protocols

- About Us
- News
- Newsletters
- Activities of our Network
- EUWeiNet Pig Training
- Events
- **Welfare Quality Assessment Protocols**
- Welfare Quality Reports
- Fact Sheets (Popular)
- Publications
- Partners
- Disclaimer
- Contact
- Links

Welfare Quality Assessment Protocols

The Welfare Quality® Assessment Protocols for cattle (sans veal), poultry and pigs, including the Information Resource, are now available for downloading in PDF format (you will need a PDF viewer to read these files).

Welfare Quality Information Resource

Cattle Protocol without Veal Calves

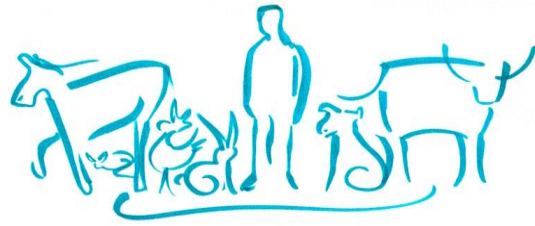
Pig Protocol

Poultry Protocol

Since the Welfare Quality® Assessment Protocols were first published it has come to our attention that the spline functions in the Protocols are not presented entirely correctly. We encourage the users of the Protocols to use the correct numbers for the spline functions as presented in the Excel file 'Spline Functions' and described in the Word document 'Upgraded Spline Functions'.

The Welfare Quality® Assessment Protocols were designed in such a way that they could be modified and upgraded in response to developments in technical and scientific knowledge. Any scientist can contribute to improvements in the Assessment Protocols by proposing measures for Welfare Quality® criteria that present a better compromise between validity and feasibility. Each proposal will be reviewed by the Welfare Quality Network Working Group for upgrading protocols. Please feel free to make any constructive proposal and post it on the website, using this **pre-designed template**.

Animal Welfare for a better world

WELCOME · BIENVENIDOS · BIENVENUES ·

based on previous conferences... **MANDATES** to implement **STANDARDS**

6th STRATEGIC PLAN *OIE*

Towards a **GLOBAL STRATEGY**

consumers are asking **HOW is my FOOD PRODUCED?**

producers + THE SUPPLY CHAIN have **NEW CONCERNS**

PRODUCTION COSTS with increased animal welfare will be **MINIMAL**

HONORED TO BE THE **HOST** TO YOU TODAY

SUPPORT THIS **6th STRATEGIC PLAN**

1935

MEXICO is ranked 12th in food production

Holistic approach to animal welfare

- POLICIES ON FOOD SAFETY
- RATIFYING OUR COMMITMENTS
- IMPROVING ACCESS TO NEW markets

15 years + 4 OIE CONFERENCES

FOR example, MEXICO IS PROUD OF A **COLLABORATING CENTER** with URUGUAY + CHILE to advance **OIE AIMS**

THANK YOU TO THE STATE OF **JALISCO** a KEY AGRICULTURE STATE

OIE

THIS THEME IS **relevant** to today's global **CHALLENGES**

NOT JUST MORE FOOD - **QUALITY OF LIFE OF ANIMALS**

FOR example:

- the welfare of animals is crucial to food production **globally**

welfare of animals + humans are **connected**

A fresh perspective... A science based approach

NEW INTERNATIONAL STANDARDS

MEET CHALLENGES WITH **TECH**

2x globally

DEMAND FOR MEAT will INCREASE

4th OIE GLOBAL CONFERENCE ON ANIMAL WELFARE

Ευχαριστώ για την προσοχή σας